

300

JOZEF PIŁSUDSKI

niezłomny bojownik sprawy niepodległości Polski.
Działacz rewolucyjny w szeregach Polskiej Partii Socjalistycznej.
Wódz Legionów Polskich walczących o wolność narodu.
Zwycięski wódz w wojnie przeciw Rosji bolszewickiej.
Mąż stanu budujący podwaliny wolnego Państwa Polskiego.

W historii Polski zajął wybitne miejsce
wśród zwycięskich naszych wodzów.

Zycie Jego i czyny stały się wskazaniem dla przyszłych pokoleń.

Święcimy w tym roku stulecie Jego urodzin.

Program dzisiejszego wieczoru
jest wyrazem hołdu dla Jego pamięci.

St. Skwarczyński, gen.

Przewodniczący Komitetu Ogólnego

Londyn, 3 grudnia 1967

GENERAL KAZIMIERZ SOSNKOWSKI O JÓZEFIE PIŁSUDSKIM

Naród nasz zrozumiał wielką prawdę życia Piłsudskiego, że jego miłość ojczyzny była najszlachetniejszej miary, czysta, bezgraniczna, bezinteresowna. Pragnął on dla Polski wielkości prawdziwej, a na czoło wszystkich zasad, które ku wielkości tej prowadzą, wyniósł poczucie godności narodowej, majestat obowiązku i wiernej służby dla kraju, pogardę dla prywaty, przywileju i korzyści osobistych, a przede wszystkim wiarę we własne siły narodu. Romantyk i idealista w myśleniu, a jednocześnie twórca i praktyczny realizator, kochał Polskę nie jako poetycką wizję, czy mistyczną abstrakcję, lecz jako twór żywy, utkany z krwi i kości, nie wolny od ciężkich wad i błędów, prowadzących w przeszłości do upadku, lecz jednocześnie pełen najwznioślejszych zalet, dzięki którym Rzeczpospolita zdobyła sobie wielkie imię w świecie i wreszcie powróciła, by zająć należne miejsce w rodzinie wolnych narodów.

Mówiąc o Piłsudskim, nie potrafiłbym w najkrótszym nawet przemówieniu nie poświęcić słów kilku serdecznym stosunkom, jakie łączyły Komendanta z młodzieżą polską. Gdy go poznałem, był już człowiekiem dojrzałym, ale otaczał się najchętniej zupełnie młodymi ludźmi i — rzecz uderzająca — nie obawiał się poruczać im zadań wysoce samodzielnych i odpowiedzialnych. Mówił wtedy zazwyczaj, że puszcza ich na głęboką wodę, a jeśli zdołają dopłynąć do brzegu, staną się jego dzielnymi, doświadczonymi współpracownikami. Piłsudski wierzył w idealizm młodzieży i w czystą bezinteresowność jej stosunku do Polski, a cechy te uważał zawsze za decydujące, zwłaszcza w chwilach ważnych i przełomowych.

Młódzież sercem płaciła za serce i garnęła się do niego instynktownie, on zaś nigdy nie stosował metod wyodrębniania jej w organizacje osobne. Wiem, że obecna młodzież nasza szanuje pamięć Piłsudskiego za wszystko co uczynił dla Polski oraz pamięta, że on właśnie w naszym życiu narodowym był najdoskonalszym wyrazem tych podstawowych wartości duchowych, których zespół nazywamy „charakterem“. Młódzież uczi najlepiej pamięć zmarłego Marszałka, hartując swój charakter nie tylko wśród ciągłej walki z wrogiem, nie tylko w zmaganiu się z przeciwnościami życia, ale przede wszystkim w upartej walce z własną słabością.

Uczył młodzież, że trudności i przeszkody istnieją po to, aby je pokonywać, nie zaś po to, aby cofać się przed nimi: „Chłopcze, jeśli ci będą mówili, że głową muru nie przebijesz, nie wierz temu i wiedz, że to nieprawda“. Patrzyłem nieraz, jak Komendant w młodzieży, która się z nim choćby przelotnie zetknęła, budził od razu uczucie bliskości i głębokie zaufanie, będące przeciwieństwem trwałości i szczerości wszystkich ludzkich stosunków.

W dziejach niewielu jest ludzi, którzy wielkością zasług, położonych dla ojczyzny, zdobyli sobie prawo do tego, by można było ich osobę utożsamiać z narodową racją stanu. Jednym z nich był Piłsudski i dlatego jego imię stało się dla nas, piłsudczyków, hasłem i programem, dlatego nazywaliśmy go wodzem narodu.

Był wodzem narodu i wodzem narodu
w pamięci ludzkiej pozostanie.

Konstantyn Jankowski

KOMITET UCZCZENIA SETNEJ ROCZNICY URODZIN JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

PREZYDIUM KOMITETU OGÓLNEGO : Przewodniczący: gen. St. Skwarczyński,
Członkowie: gen. T. Alf-Tarczyński, płk. A. K. Gabszewicz, red. K. Okulicz, dr. S. Ostrowski,
marsz. B. Podoski, gen. K. Sawicki, gen. K. Ziemiński, ppłk. A. Płońska, mjr. A. Dąbrowski-

PREZYDIUM KOMITETU WYKONAWCZEGO : Przewodniczący: płk. dypl. K. Iranek-Osmecki,
Członkowie: płk. R. Beill, por. T. Budzyński, płk. dypl. S. Kuniczak, ppłk. L. Naimski,
płk. S. Otwinowski, ppłk. M. Siewiński, mec. A. Urbański.

PRZEWODNICZĄCY SEKCJI : płk. dypl. J. Berek, gen. Z. Bohusz-Szyszko,
prof. B. Helczyński, kons. dr. K. Poznański, płk. J. Wawrzkiwicz, gen. L. Ząbkowski.

Pieśń do Marii Panny

Andrzeja Panufnika

1. *Ma-ri-a, Ma-ri-a, Ma-ri-a,*

2. *Ma-ri-a, Ma-ri-a,*

1. *Tu lu-sa pul-chri-or, Ma-ri-a, Tu stel-lis pu-*

2. *Tu stel-lis pu-*

1. *Tu so-le ois-ri-or,*

2. *ri-or, Ma-ri-a,*

1. *Ma-ri-a,*

2. *Ma-ri-a, Ma-ri-a, Ma-ri-a*

ANDRZEJ PANUFNIK

skomponował tę pieśń do słów łacińskich bezimiennego polskiego poety z okresu Średniowiecza.

Forma muzyczna tej kompozycji, jak również charakter uczuciowy są odzwierciedleniem ducha tego poematu. Kompozytor starał się opracować utwór o charakterze modlitwy do Najświętszej Marii Panny pełen uwielbienia i ciepła, a jednocześnie oddający prostotę i szczerłość prostych ludzi.

Przewodni motyw tej kompozycji, oparty na gamie pięciotaktowej przewija się stale przez wszystkie głosy i tonacje.

Utwór rozpoczyna się pokorną modlitwą do Matki Bożej

a kończy wyrażeniem uczuć uwielbienia.

1. *Te so-nat om-ni-a Lau-dam proe-co-ni-a,*

2. *Te so-nat om-ni-a Lau-dam proe-co-ni-a,*

1. *Te so-nat om-ni-a Lau-dam proe-co-ni-a,*

2. *Te so-nat om-ni-a Lau-dam proe-co-ni-a,*

1. *Hym-ni et oen-ti-on, Ma-ri-a, Ma-ri-a,*

2. *Hym-ni et oen-ti-on, Ma-ri-a, Ma-ri-a,*

1. *Hym-ni et oen-ti-on, Ma-ri-a, Ma-ri-a,*

2. *Hym-ni et oen-ti-on, Ma-ri-a, Ma-ri-a,*

32

Maria! Maria! Tu luna pulchrior, Tu stellis purior,
Tu sole clarior, Maria:
Te sonent omnia Laudum praeconia,
Hymni et cantica, Maria.

Maria! Maria! Tu coeli gloria, De stirpe regia,
Tu patris filia, Maria:
Te omne canticum, Collaudat coelicum,
Melos angelicum, Maria.

Maria! Maria! O castum liliū, Ora convallium,
Pro nobis Filium, Maria:
Sint pura mentibus, Corda clientibus,
Te invocantibus, Maria.

Maria! Maria! Imple formidine, Cor pœnitidine,
Amaritudine, Maria:
Cordis contritio, Hæc est perfectio,
Atque refectio, Maria.

Maria! Maria! Hic in exilio, Adsis auxilio,
Cum tuo Filio, Maria:
Inter pericula, Et mortis spicula,
Sonet hæc vocula, Maria.

Maria! Maria! Mater altissimi, Sponsa sanctissimi,
Thronus celsissimi, Maria:
Post tot pericula, Fracta navicula,
Sis nobis portula, Maria.

Maria! Maria! Lingua cum langueat, Ut loqui nequeat,
Cor verbu suppleat, Maria:
In morte optimum, Ad te sit ultimum,
Vitæ suspirium, Maria.

LUDWIK HIERONIM MORSTIN

MODLITWA

do Matki Boskiej w Ostrej Bramie

napisana 13 maja 1935 roku

O Ty, co w Ostrej świecisz Bramie,
Coś na zwycięskie wiodła bitwy,
Jego bez win i zmaz rycerza,
Spraw, niech się duch w nas nie załamie,
Kiedy ten piorun w nas uderza!

O Ty, co w Ostrej świecisz Bramie,
Pośród serc złotych i sygnetów,
Srebrniąc się w strojnym sarafanie,
O Ty, Litwinko z Nazaretu,
Ty, Palmo klęcząca nad woda,
Rózo z Saronu i jagodo

Litewskich puszczy i polskich borów,
Co w Betleemskiej śpiąc stajence,
Juz o koronie polskiej śniłaś,
Spraw, niech się losy w nas przesilą!
Niech Polska w miłość się zastrzeli
I u tej trumny się jednoczy!

Niechaj podniesie ją jak kielich,
Co krwią promienną słońca broczy!
Niech do błękitu ją wydzwiga.

Przez groźnych pustyń żar i spiekę,
Do ciemnych fal starego Niemna,

O Ty, Litwinko licociemna,
Weź cały naród nasz w opiekę! . . .

» DZIEKI CI MATKO ZA WILNO «

Votum z tym napisem złożył Marszałek Piłsudski
w kaplicy w Ostrej Bramie w Wilnie.

Składany obrazek Matki Boskiej Ostrobramskiej
towarzyszył Piłsudskiemu w każdej podróży.
Obrazek ten włożono do trumny Marszałka.

LONDYN · ROYAL ALBERT HALL · NIEDZIELA 3 GRUDNIA 1967

UROCZYSTY OBCHÓD SETNEJ ROCZNICY URODZIN
Józefa Piłsudskiego

Hymny Narodowe

SZTANDARY

poczty sztandarowe
pod komendą ppłka A. Duszy

GENERAL WŁADYSŁAW ANDERS

S Ł O W O O P I Ł S U D S K I M

HOLD SZTANDARÓW

Gen. Stanisław Kopański
Adm. Tadeusz Podjazd-Morgenstern
Płk. pilot Aleksander Gabszewicz

LIST

GENERALA KAZIMIERZA SOSNKOWSKIEGO

przekazany z Kanady

na ręce Prezesa Instytutu Józefa Piłsudskiego

Generała Tadeusza Alf-Tarczyńskiego

KANTATA KU CZCI JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

słowa Zenon Lipiński

muzyka ks. prał. Eugeniusz Gruberski

wykonają Połączone Chóry Polskie
z Londynu pod dyr. Ryszarda J. Nawrota

TADEUSZ NOWAKOWSKI

Przemówienie

PIEŚŃ DO MARIII PANNY

na chór mieszany a cappella

ANDRZEJA PANUFNIKA

wykona Chór: The Ambrosian Singers
pod dyrekcją kompozytora

309
p r z e r w a p i ę t n a ś c i e m i n u t

ZYWA LEGENDA

DROGA ŻYCIA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO
W POEZJI I W PIEŚNI

wiersze KAZIMIERZA WIERZYŃSKIEGO
z "Wolności Tragicznej" oraz utwory
St. Balińskiego, K. Młakowicz, J. Lechonia,
L. H. Morstina, St. Wyspiańskiego, S. Żeromskiego
i poetów legionowych
SŁOWA MARSZAŁKA z rozkazów, listów i przemówień
układ: Leopold Kielanowski

MUZY - WETERAN POWSTANIA 1863 ROKU - Frakcja rewolucyjna P.P.S. -
Legioniści - ułani Beliny - Hallerczycy - żołnierze Formacji Polskich na Wschodzie -
dzieci lwowskie - harcerze wileńscy -

Słowa Marszałka czyta JÓZEF OPIEŃSKI
Narrator: EDWARD CHUDZYŃSKI

Udział biorą: art. dram.: Irena Brzezińska, Janina Jakubówna,
Barbara Reńska, Józef Bzowski, Krzysztof Jakubowicz,
Robert Oleksowicz, Witold Scheybal oraz pp. M. Michałowska,
J. Gąsiorek, A. Konieczny, J. Rumun i A. Rynkiewicz

Połączone Chóry Polskie z Londynu

Akademicki im. K. Szymanowskiego,
im. F. Chopina, Parafialne przy kościele
Św. Andrzeja Boboli i przy kościele Devon Rd,
z Ealingu i z Willesden.
Solo WŁADYSŁAW HUCZEK

dyr. i kierownik muzyczny RYSZARD J. NAWROT

Zespoły Ludowe:

Polska YMCA - Mazury, Syrenka, Krakowiak
z Amersham, Katolickiej Młodzieży z Reading,

układy plastyczne JÓZEF WALCZAK

Z w i ą z e k H a r c e r s t w a P o l s k i e g o

organy: ZOFIA COUGHLAN

światła: Feliks Stawiński

opracowanie kostiumów: H. Mielżyńska

kostiumy muz: Z. Sikorska

Scenografia: TADEUSZ ORŁOWICZ

asystent produkcji: J. Brodzki

kierownictwo artystyczne:

LEOPOLD KIELANOWSKI

H O Ł D

JÓZEFOWI PIŁSUDSKIEMU

ZŁOŻA, SZTANDARY

1 Pułk Artylerii Lekkiej Legionów im. Jozefa Piłsudskiego VM 1919-1920

81 Pułk Strzelców Grodzieńskich VM 1919-1920

86 Pułk Strzelców Mińskich VM 1919-1920

21 Warszawski Pułk Piechoty VM 1939

2 Pułk Grenadierów VM 1940-1945

10 Pułk Dragonów VM 1940-1945

9 Baon Strzelców Flandryjskich VM 1940-1945

1 Pułk Ułanów Krechowieckich im. płk. Mościckiego VM 1941-1945

3 Pułk Szwoleżerów Mazowieckich im. płk. Kozińskiego VM 1941-1945

12 Pułk Ułanów Podolskich VM 1919-1920

10 Pułk Strzelców Konnych VM 1939

Pułk Ułanów Karpackich VM 1939-1945

1 Pułk Pancerny VM 1939-1945

2 Pułk Pancerny VM 1941-1945

4 Pułk Pancerny "Skorpion" VM 1940-1945

6 Pułk Pancerny "Dzieci Lwowskich" VM 1940-1945

20 Pułk Piechoty

38 Pułk Piechoty

48 Pułk Piechoty

3 Dywizja Strzelców Karpackich

8 Baon Strzelców Karpackich

9 Baon Strzelców Karpackich

5 Kresowa Dywizja Piechoty

15 Wileński Baon Strzelców

18 Lwowski Baon Strzelców

1 Baon Strzelców Podhalańskich

8 Baon Strzelców "Krwawych Koszul"

1 Samodzielna Brygada Spadochronowa

Szkoła Podchorążych Piechoty

8 Pułk Ułanów im. Księcia Poniatowskiego

1 Pułk Artylerii Motorowej

2 Pułk Artylerii Motorowej

1 Pułk Artylerii Przeciwpancernej

1 Pułk Artylerii Przeciwlotniczej

1 Pułk Saperów Kolejowych

9 Pułk Saperów

5 Baon Telegraficzny Legionów Polskich

Polskie Siły Powietrzne

Bandera O.R.P. "Wicher"

Sztandary Kombatankie

Stowarzyszenia Polskich Kombatantów

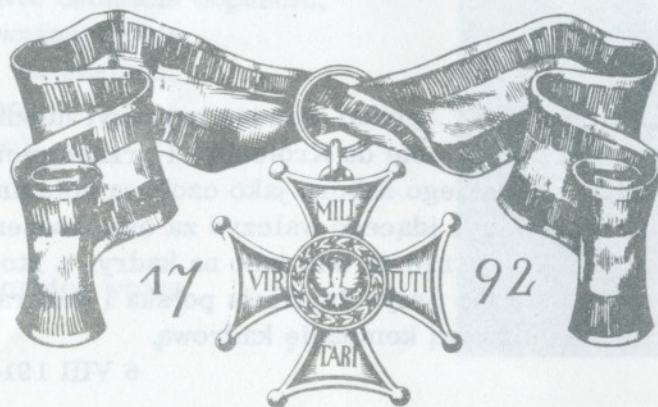
Stowarzyszenia Lotników Polskich

Związku Spadochroniarzy Polskich

Związku Harcerstwa Polskiego

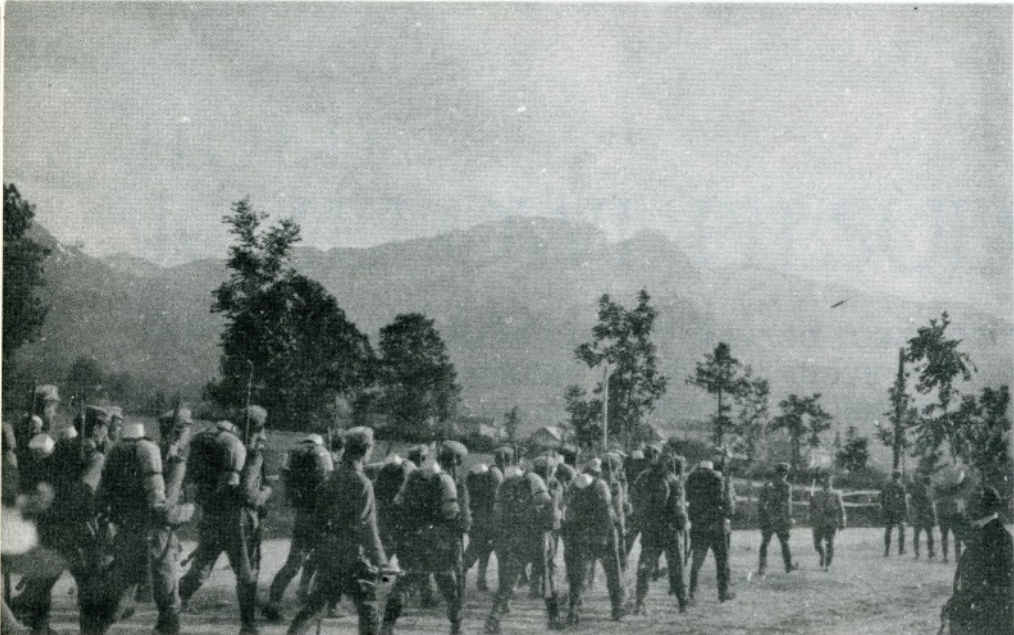
SZTANDAR JEST TO RZECZ DZIWNA, ZWYKŁA SZMATA ZŁOTEM
TKANA, A JEDNAK W ŻYCIU ŻOŁNIERZA PRZEDSTAWIA ONA
WARTOŚĆ WIDOMEGO SYMBOLU ŻYCIOWEJ UDREKI ŻOŁNIERSKIEJ,
JEGO DĄŻEŃ I CEŁÓW. PRZYPOMINA MU DNI CHWAŁY I SŁAWY
JAK RÓWNIEŻ JEGO BÓLÓW I NIEPOWODZEŃ.

Przemówienie w Grodnie
11 lutego 1923

CHCĘ BYŚCIE PAMIĘTALI, ŻE W CUDZYCH KRAJACH
I WŚRÓD OBCYCH LUDZI JESTEŚCIE PRZEDSTAWICIELAMI
ŻOŁNIERSTWA POLSKIEGO I ŻE WE WSZYSTKICH
NAWET NAJCIEŹSZYCH CHWILACH MACIE DBAĆ
O HONOR ARMII POLSKIEJ

Rozkaz
do 5 Dywizji Strzelców Syberyjskich
12 listopada 1919

ŻOLNIERZE! Spotkał was ten zaszczyt niezmierny, że pierwsi pójdziecie do Królestwa i przestąpicie granice rosyjskiego zaboru jako czołowa kolumna wojska polskiego idącego walczyć za oswobodzenie Ojczyzny... Patrzę na was jako na kadry, z których rozwinąć się ma przyszła armia polska i pozdrawiam was jako pierwszą kompanię kadrową.

6 VIII 1914

313

Józef Piłsudski ze sztabem w Kielcach

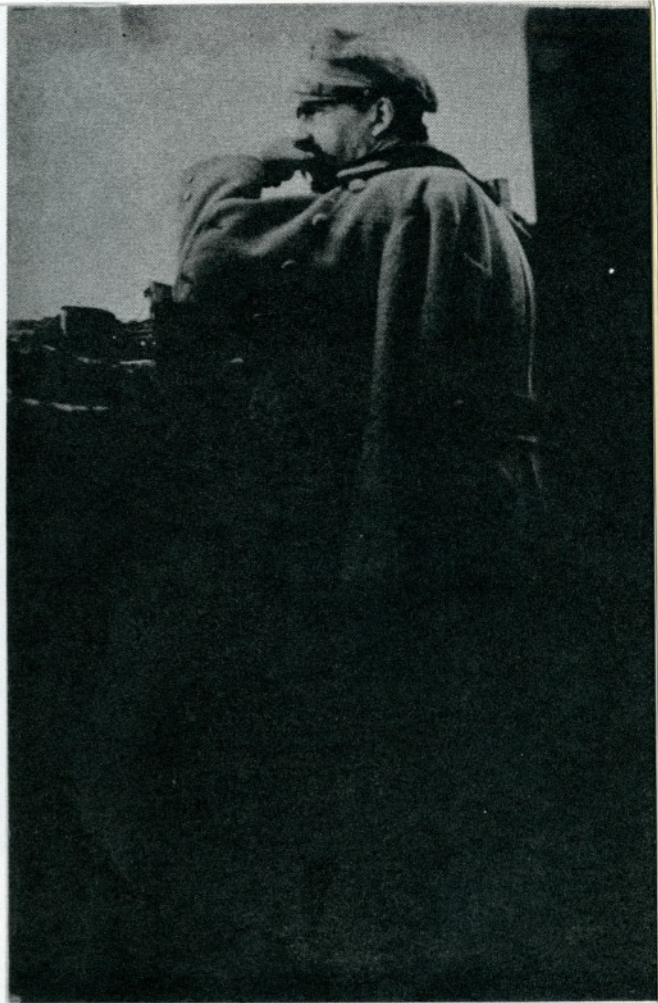

Nie chciałem pozwolić, by w czasie,
gdy na żywym ciele naszej Ojczyzny
miano wyrąbać mieczami nowe granice
państw i narodów, samych tylko Polaków
przy tem brakowało. Nie chciałem dopuścić,
by na szalach losów, wążących się
nad naszymi głowami, na szalach,
na które miecz rzucono,
zabrakło szabli polskiej.

5 sierpień 1915

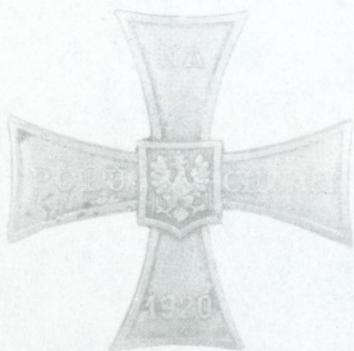
Dubniaki-Stochód

Rozkaz w pierwszą rocznicę wojny

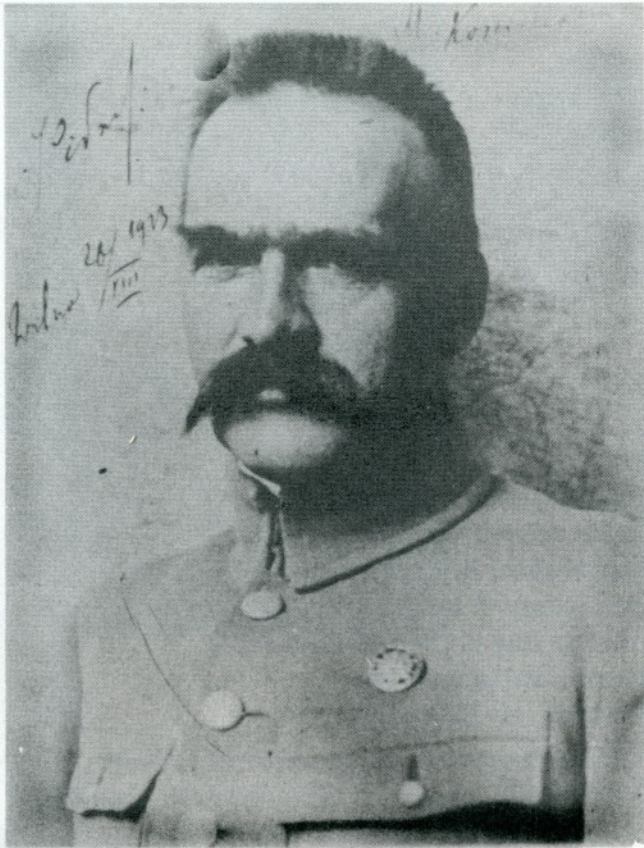

314

Rok 1920 pozostanie w dziejach co najmniej dwóch państw i narodów rokiem na długo pamiętnym. Na ogromnej arenie, pomiędzy brzegami Dniepru, Berezyny i Dźwiny, a z drugiej strony Wisły, rozstrzygały się w walce wojennej losy nasze polskie i sąsiedniej z nami Sowieckiej Rosji. Rozstrzygnięcie walki rozstrzygnęło zarazem na pewien czas i losy milionów istot ludzkich, które reprezentowane były wtedy przez walczące na tej ogromnej przestrzeni wojsko i jego wodzów.

Józef Piłsudski w pierwszych latach niepodległości

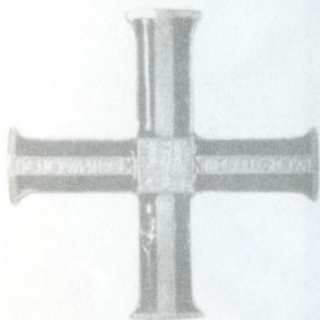

Przywiązanie do broni w której się służy, umiłowanie barwy, ukochanie pułku jest niezaprzeczalnie jedną z najcenniejszych cnót żołnierskich.

20 VI 1921

POSTAWIŁEM SOBIE WYRAŹNY CEL: OBALIĆ WSZYSTKIE PRÓBY I ZAKUSY NARZUCENIA JESZCZE RAZ ŻYCIA OBCEGO, ŻYCIA NIEURZĄDZONEGO PRZEZ NAS SAMYCH.

Naczelnik Państwa po zwycięskiej wojnie 1920 roku

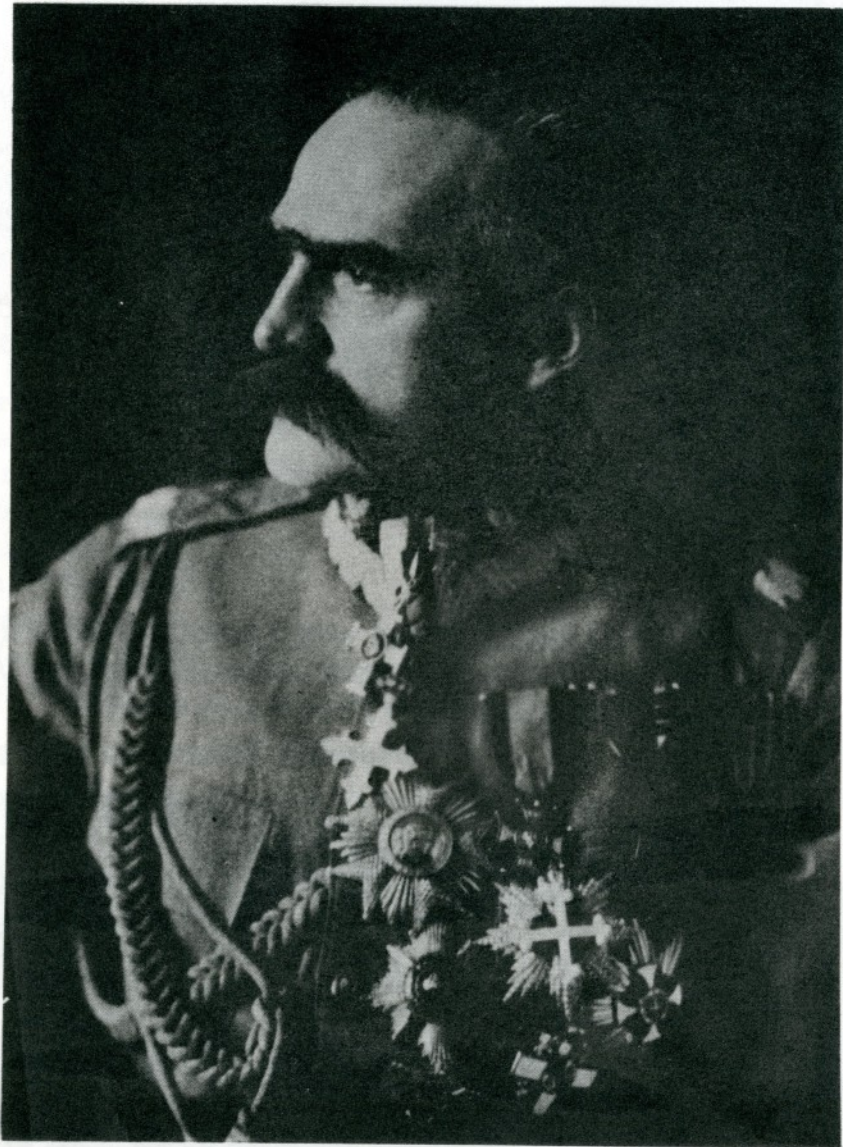
1932 r

316

Józef Piłsudski

PIERWSZY MARSZAŁEK POLSKI

ZOSTAĆ POKONANYM I NIE ULEC, TO ZWYCIĘSTWO
ZWYCIĘZYĆ I SPOCZAĆ NA LAURACH TO KLĘSKA

J. Piłsudski

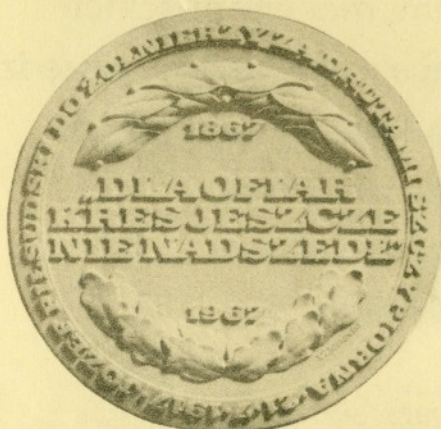

Znaczek-Portret Józefa Piłsudskiego
rytowany w stali przez art. ryt.
Czesława Słanię w Sztokholmie.
Fragment bloku wystawowego

WYSTAWA FILATELISTYCZNO-HISTORYCZNA
pod protektoratem Generała Broni Kazimierza
Sosnkowskiego pod hasłem JÓZEF PIŁSUDSKI
W FILATELISTYCE POLSKIEJ w Polskim Ośrodku
Społeczno-Kulturalnym 9 Princes Gardens,
London SW 7, od 5 do 10 grudnia 1967

WYSTAWA "DROGA ŻYCIA JÓZEFA
PIŁSUDSKIEGO" 42 Emperors Gate, London
SW 7 od 16 do 23 marca 1968

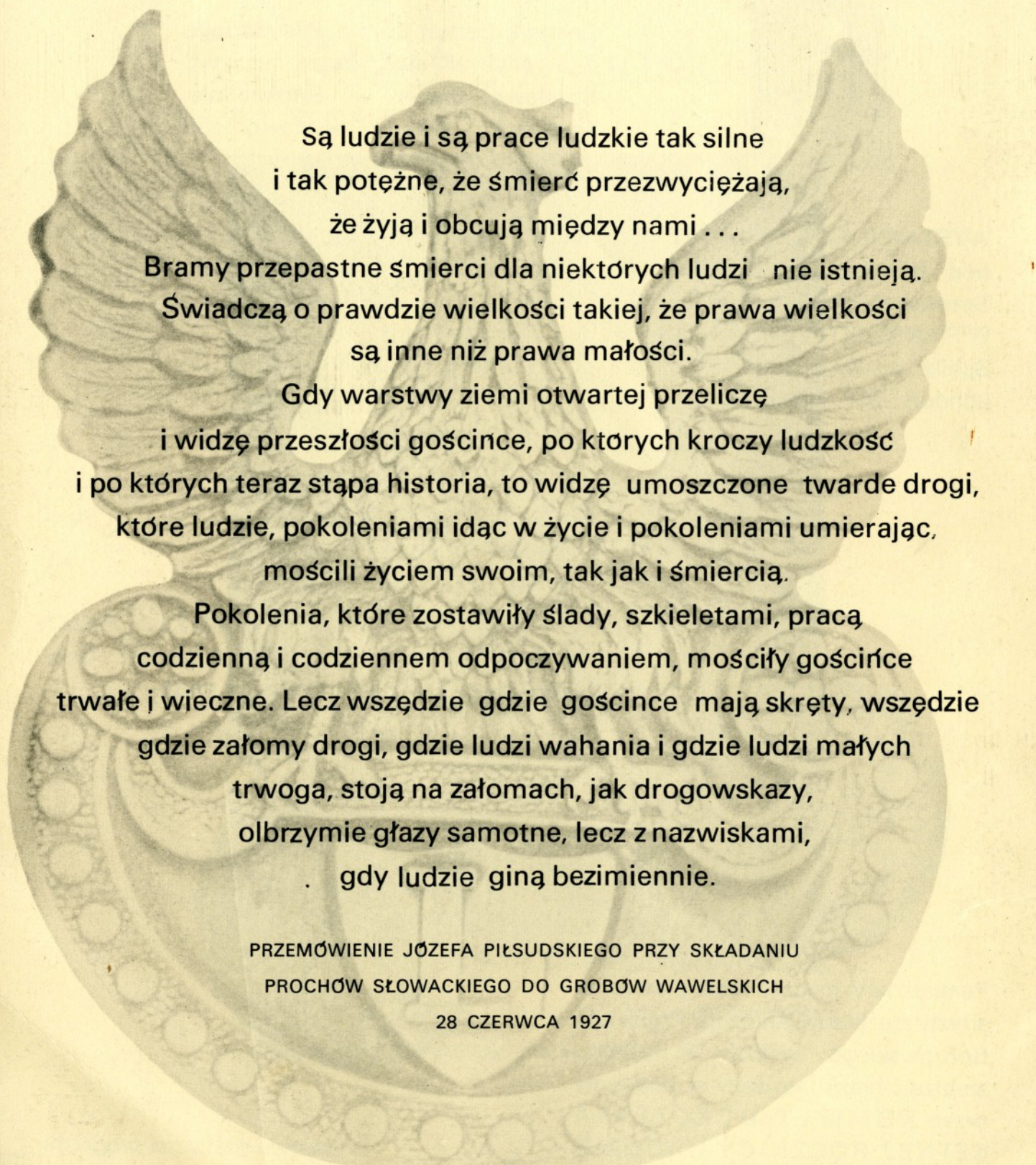
WYSTAWA "JÓZEF PIŁSUDSKI - PISMA
I LITERATURA O NIM" 42 Emperors Gate,
London SW 7 od 11 do 15 maja 1968

Pamiętkowy medal według projektu
artysty rzeźbiarza Andrzeja Krzysztofa
Bobrowskiego wybity w złocie,
srebrze i brązie, wydany w Londynie
przez KOMITET UCZCZENIA
SETNEJ ROCZNICY URODZIN
JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

Oprawa graficzna programu
Juliusz L. Englert

Są ludzie i są prace ludzkie tak silne
i tak potężne, że śmierć przewyciężają,
że żyją i obcują między nami . . .

Bramy przepastne śmierci dla niektórych ludzi nie istnieją.
Świadczą o prawdzie wielkości takiej, że prawa wielkości
są inne niż prawa małości.

Gdy warstwy ziemi otwartej przeliczę
i widzę przeszłości goścince, po których kroczy ludzkość
i po których teraz stąpa historia, to widzę umoszczone twarde drogi,
które ludzie, pokoleniami idąc w życie i pokoleniami umierając,
mościli życiem swoim, tak jak i śmiercią.

Pokolenia, które zostawiły ślady, szkieletami, pracą
codzienną i codziennem odpoczywaniem, mościły gościńce
trwałe i wieczne. Lecz wszędzie gdzie gościńce mają skręty, wszędzie
gdzie załomy drogi, gdzie ludzi wahania i gdzie ludzi małych
trwoga, stoją na załomach, jak drogowskazy,
olbrzymie głazy samotne, lecz z nazwiskami,
gdy ludzie giną bezimiennie.

PRZEMÓWIENIE JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO PRZY SKŁADANIU
PROCHÓW SŁOWACKIEGO DO GROBÓW WAWELSKICH

28 CZERWCA 1927